

Ki Távó – Szertartások ismertetése

Ki Távó hetiszakasz tartalma כִּי תבוא

Szakaszunkban – Ki Távó (5Mózes 26:1–29:8.) – a zsengek bemutatásának szertartását, majd a tizedek bemutatásának rendjét ismerteti Mózes. Megparancsolja, hogy amikor átkelnek a Jordánon, állítsanak fel nagy köveket a folyóban, és írják rá emlékeztetőül, az egész Tórát. Utána hat-hat törzs egymással szemben állva áldás és átok szövegeket mond főleg olyan dolgokra, amiket az ember titokban tesz, és így nem derül fény rá. Ezután megismétli Mózes a Leviticus végén hallatott figyelmeztetést (Tochécha): mi lesz, ha betartja a nép az isteni szerződést, és mi vár rá, ha Isten ments, nem tartja be.

Mózes utasítja Izrael népét: Amikor bemész majd az országba, amelyet az **Örökkévaló** ad neked birtokul, és letelepszel, és művelés alá vonod a földet, vigyél gyümölcsöid zsengejéből (**bikurim**) a Szentélybe, és adj hangot háladnak mindazért, amit az **Örökkévaló** érted tett. – **5Mózes 26:1–11.**

A hetiszakaszban ezen kívül szó esik a levitáknak és a szegényeknek juttatandó tizedekről, és részletes utasításokat kap a nép arra vonatkozóan, miképpen mondja el az áldásokat és az átkokat a **Gerizim** és az **Ébál** hegyén – ahogyan arról már a **Röé hetiszakasz** elején szó volt. **Mózes** emlékezteti a népet, hogy ők Isten választott népe, és hogy ők is az **Örökkévalót** választották maguknak. A zsidók utasítást kapnak arra, hogy amint belépnek a **Szentföldre** írják fel a parancsolatokat azokra a kövekre, amiket az **Ébál** hegyén állítanak fel. – **5Mózes 26:12–27:26.**

A hetiszakasz második részét a **tochácha** („feddés”) tölti ki. Miután felsorolta, **Isten** milyen áldásokban részesíti a népet, ha az betartja a **Tóra** törvényeit, **Mózes** hosszan sorolja mindazon kegyetlen dolgokat – betegség, éhínség, nyomor és számkivetés –, amelyek abban az esetben sújtják majd a népet, ha az nem törődik az **Örökkévaló** parancsolataival. – **5Mózes 28.**

Mózes befejezésül elmondja a népnek, hogy csupán most, negyven évvel néppé válásukat követően tettek szert „szívre, hogy értsenek, szemre, hogy lássanak, és fülre, hogy halljanak”. – **5Mózes 29:1–8.**

שבת שלום

Hetiszakasz: Ki Távó (כי תבוא)

BIKURIM

Az első gyümölcsök **micvájával** indul a hetiszakaszunk. Aki a hét szent növényből termesztett, annak egy fonalat kellett kötnie az első termésekre, mikor a növekedésük elindult. Miután megnőttek, el kellett vinni őket a **jeruzsálemi Szentélybe**. Az ez alkalomból rendezett ünnepség különleges és lenyűgöző volt. Először a környékbeli emberek gyűltek össze a gyümölcsökkel a közeli városban. Onnan együtt vonultak **Jeruzsálembe**, fuvolakísérettel, arany díszekkel és gyümölcsökkel. Amikor elérték **Jeruzsálem** kapuit, az ottani iparosok is félbehagyták a munkájukat, hogy fogadják őket, és hogy innen együtt menjenek tovább a **Szentélyhez**.

A zsidóság bővelkedik a mindenféle típusú adományokban. Akár a zsinagógáknak, akár valamely szervezetnek szánt, kisebb vagy nagyobb adományra vagy a szegényeknek adott alalmazsnára gondolunk. Kis adomány, nagy adomány, általában csendesesen érkezik, díszítés, hírverés és ünnepség nélkül. Akkor miért épp az első gyümölcsök miatt van ekkora ünnepély? Mit jelent ez a nagy öröm és felhajtás?

Az emberi kapcsolatok egyik legfontosabb eleme a hála. Ha valaki megtesz valami jót a barátjáért, akkor megérdemli a hálát. Bármilyen aprósággal is, ha kimutatjuk a köszönetünket, az jel a másik számára, hogy értékeljük és becsüljük, amit tett. A hálát nélkülöző kapcsolatokat áthatja az egoizmus, és könnyen kimúlhatnak a kölcsönös támogatás hiányától. A köszönetnyilvánítás azonban azt az érzést nyújtja az adó félnek, hogy megérte a „befektetés”. Hogy értékelik őt. És ez arra is ösztönzi, hogy megismételje a jótettet.

A **bikurim micvája** a hálára tanít. Az első gyümölcsök elhozatala a hála kifejezése azért a jóért, amit Isten tett az embernek az új évi aratáskor. Egy termelőnek a mezőgazdaságban sok oka van a hálára. Nincs még egy ilyen kemény munka, mint megművelni a földet, és nincs még egy, melynek eredménye ennyire független lenne a munka végzésért felelős személytől. A gazda teljesen az ég és a természet kegyelmétől függ, hogy lesz – e kenyere vagy sem, nem (csak) rajta múlik. Szüksége van napfényre, hogy nőjenek a növények, de nem túl sokra, hogy attól kiszáradjanak, megégjenek. Kell még eső is, de abból is mértékkel. A szél és az időjárás mind beleszól, hogy mi lesz a termés sorsa. Csak annyit tehet, hogy kéri mindazt, amit Isten és az ég kegyelméből elérhet. És így, amikor megterem neki a termés, az első gyümölcsöket hálából fel kell ajánlania, ezért elviszi azt a **Szentélybe**.

A köszönetnek őszintének és igaznak kell lennie. Ha nem az, akkor nem éri el a célját, nem adja át az üzenetet. Az első gyümölcsök szertartása és ünnepe őszinte és igaz, és tanít minket a hála helyes kifejezésére. Megtanít arra, hogy teljes szívünkkel értékeljük mindazt a jót, amit kapunk.

Gut Sábesz!

Chaim Shaul Glitzenstein Rabbi

Rabbi Pinhas Kasnett: Gondolatok a hetiszakasról

Rabbi Pinhas Kasnett zsidó üzletembereket tanít a judaizmusról bő 3 és fél évtizede, őket hozza közelebb a Tórához. Elment meghallgatni fiatal útkeresőként egy előadást a zen-buddhizmusról, ahol az előadó azzal szembesítette hallgatóit, hogy semmit nem tudnak "örökölt" vallásaik tanításairól, a spiritualitást érdemes volna először a saját környezetükben keresniük. Ez a buddhista tanító fordította a figyelmét a zsidóság felé, tette végül rabbivá.

A Tóra a Devarim könyvében (28:49-68) felsorol egy sor katasztrofális eseményt, amelyek a zsidó népet a jövőben érik, ha eltér a Tóra betartásától. Abarbanel rámutat, hogy ezek a konkrét versek megdöbbentően pontos előrejelzésesei a rómaiak elleni katasztrofális lázadásnak, amely a második Templom lerombolásában és az azt követő száműzetésben csúcspontot ért el Kr. u. 70-ben. Nyolc konkrét helyzetre utal, amelyek közül sokat a zsidó történész, Josephus is tárgyal:

1. A versek kifejezetten az éhínség súlyosságára utalnak, amely a rómaiak által elrendelt ostromok miatt következett be. Ez egyértelműen a sikerük fő oka volt.
2. Ezek az ostromok jelentős ideig tartottak, és azt eredményezték, hogy az anyák felfalták utódaikat - erről Josephus is egyértelműen beszámol.
3. Még azokat is betegségek gyötörték, akik nem haltak meg a csatában vagy nem haltak éhen. Ezt Josephus is említi.
4. A 62. vers így szól: „Kevesen maradtok majd, ahelyett, hogy olyanok lennétek, mint az ég csillagai a bőségben”. Ez mind a hatalmas embervesztésre, mind a túlélők nyomorúságos állapotára utal. Josephus feljegyzte, hogy csak Jeruzsálemből több mint 800 000 embert vittek el, hogy a város falain kívül temessék el őket.
5. A korábbi babiloni száműzetéssel ellentétben, ahol a zsidók többnyire elkülönülten és békésen éltek, a római száműzetés azt eredményezte, hogy a zsidók idegen népek között szétszóródtak, ami nagyon megnehezítette identitásuk megőrzését.
6. A Tóra jelzi, hogy a száműzöttek „isteneiket fognak szolgálni, akiket nem ismertetek, sem ti, sem őseitek”. A korábbi száműzetéssel ellentétben, amelynek során sokan olyan bálványimádásokba estek, amelyeket már ismertek, ez az istentisztelet a kereszténységre utal, amely csak a második templom lerombolása után, i. sz. 70-ben jött létre. A vers így folytatódik: „És a népek között nem lesz nyugtotok, nem lesz nyugta talpatoknak”. Annak ellenére, hogy asszimilálódtok, sőt, még az isteneiket is imádjátok, nem lesz nyugtotok, mert mindig gyanakodni fognak, hogy zsidó hitet és szokásokat őrzöl. Abarbanel egyértelműen jelzi, hogy saját spanyolországi tapasztalataira utal, ahol a kereszténységre áttért zsidókat és leszármazottakat mintegy háromszáz éven át üldözték. Rámutat, hogy van itt egy „ezüstös vonás”, hogy ez az egyik módja annak, amit az Örökkévaló használ, hogy megakadályozza, hogy túl messzire tévedjünk. A nem zsidók gyanakvása „visszalök” minket a judaizmus útjára.
7. A száműzetés megpróbáltatásai és megpróbáltatásai állandó félelmet és bizonytalanságot okoznak, ami a megváltás utáni vágyakozást váltja ki. Nem lesz nyugalomunk, mert nappal az éjszakát várjuk, és az éjszakában a nappalt várjuk. Ez nem csak a teljesen betartókra vonatkozik, hanem még azokra is, akik asszimilálódtak, és gazdagságra és státuszra tettek szert. A

Rabbi Pinhas Kasnett: Gondolatok a hetiszakasról

nem zsidók mindig ellenségeik lesznek, és a biztonságuk mindig bizonytalan lesz – „a kard mindig a nyakukon lesz”.

8. A Tóra kimondja: „**Én az Örökkévaló hajón visszavisz benneteket Egyiptomba... és ott eladásra kínáljátok magatokat ellenségeiteknek, mint rabszolgák és szolgálólányok... de nem lesznek vevők**”. Ez jelzi a szégyent és a gyalázatot, amit a zsidók elszenvednek majd. Rabszolgaként fogják felajánlani magukat, hogy legalább az éhhalált elkerüljék. De két okból nem fogják őket megvásárolni: Egyrészt, bár **Egyiptomban** olcsó és bőséges volt az élelmiszer, az egyiptomiak egyáltalán nem akartak költeni a zsidókra. Kettő, az egyiptomiak nem akarták, hogy megismétlődjön az, ami korábban történt a történelemben, amikor rabszolgasorba taszítottak, majd fellázadtak az urak ellen. Így arra voltunk ítélve, hogy éhen haljunk. **Abarbanel** ismét talál egy ezüstszálat abban, hogy **Isten** megakadályozta, hogy rabszolgák kasztjává váljunk, akik a nem zsidó társadalom legalacsonyabb elemeit is kiszolgálják, ahogy az arab és afrikai népeknél történt. Ehelyett történelmünk során végig megbecsült szolgálói és tanácsadói maradtunk a királyoknak, tiszteknek és a nem zsidó társadalom fontos tagjainak.

Dévárim 27. fejezetében Mózes azt mondja a népnek, hogy állítsanak fel nagy követeket közvetlenül azután, hogy átkeltek a **Jordán** folyón **Izrael** földjére. Amikor más nemzetek, például a rómaiak, idegen területeket hódítottak meg, jelenlétük fizikai jeleit, például emlékműveket állítottak, és átneveztek utcákat és városokat, hogy dicsőítsék hatalmukat és uralmukat. A zsidó nép viszont azt az utasítást kapta, hogy emlékművet állítson az Örökkévaló dicsőségére és tiszteletére, aki nekik adta a **Földet**.

Mózes azt mondja nekik, hogy ne a **micvák** egyszerű felsorolását készítsék el a követekre, hanem inkább azt véssék bele, hogyan vitte ki őket az Örökkévaló **Egyiptomból**, és hogyan tartotta őket az Örökkévaló a pusztában, és hogyan győzte le ellenségeiket, hogy **Izrael** földjére juttassa őket. A nép természetesen állított volna egy ilyen emlékművet; **Mózes** egyszerűen arra utasítja őket, hogy hangsúlyozzák a hódításuk valódi értelmét.

Mózes ezután utasítja a népet, hogy vigyék a követeket az **Eval-hegyre**. A kövekkel oltárt kellett építeniük az áldozati áldozatokhoz. Az oltárt ezután le kellett bontani, és új feliratot kellett kapnia. Egyes kommentátorok szerint a teljes **Tórát** kellett feliratozni, míg mások szerint csak a **Devarim** könyvét. Mindenesetre azzal, hogy a követeket közvetlenül a **Jordán** folyón való átkelés után felállították, oltárnak használták, és végül állandó emlékműként állították fel, ezek a kövek fizikai tanúságot tesznek **Izrael** földjének meghódításának egész céljáról. E néhány vers nyelvtani elemzésében **Abarbanel** egy olyan fogalmat emel ki, amely sokszor előfordul a **Tóra** elbeszéléseiben. **Mózes** megragadta a nép természetes hajlamát arra, hogy megemlékezzen a hódításról, és arra irányította őket, hogy az Istenhez fűződő kapcsolatukra és **Izrael** földjének fontosságára összpontosítsanak.

Raj Tamás:**Bibliaiskola**

Írás és betű a Bibliában

A héber ÍRÁS a világ legrégebb ismert betűírása, amellyel rokon a föníciai, az arámi, közvetve a görög, a latin és a szanszkrit, valamint a magyar rovásírás is. Az első betűtábla (**21 óhéber betű**), az úgynevezett **protosémi** felirat, a pusztai vándorlás korából való (i.e. **1450 körül**), s éppen a **Szináj-hegy** közelében találták meg. A második, a **haifai lelet**, közvetlenül a zsidó honfoglalás után (i.e. **1400 körül**) keletkezett, s egy **Jákob** nevű ember sírkövétől származik.

A betűt két héber szóval fejezhetjük ki: a ma is használt **tévá** eredetileg **ládát, dobozt jelent**, mert a betűk többnyire megférnek egy kis négyzetben. Ezért szokás (**tudományos körökben**) a héber írást **kvadrátának**, vagyis **négyzetes írásnak** nevezni. Sőt, tudnunk kell, hogy a héber **tévá szavával** illeti a **Szentírás Noé bárkáját is (héberül tévat Noáh)**.

A betű másik, ősi héber szava (**ot**) eredetileg **jel, csodajel**, szimbólum értelemmel bír. Ez arra utal, hogy a héber betű valójában szimbólum, nem azokat kell egymáshoz illeszteni, hanem azok csak arra emlékeztetnek minket, mit is kell olvasni. Később, persze, a két jelentés különvált: a jel, csodajel **többes száma (otot)**, míg a **betűé (otijot)**.

A héber betűk többnyire csak a mássalhangzót jelölik, ezért olykor egy-egy segédbetű könnyíti meg az olvasást. **A segédbetűk a következők: jód, váv, hé**, később az **alef** is. Az első három „**mássalhangzó**” egyébként a **kabbala** szerint „**tiszta**”, vagy „**szent**”, mert kiejtésükkor nem ütköznek a száj hangképző szerveibe. (Nem véletlen: ezek a betűk alkotják a **JHVH Istennevet!**) A **váv** többnyire az **ú-**, vagy az **ó** hangot, a **jód** az **i-** (néha az **é-** vagy az **e-**), a **hé** pedig az **á-** vagy az **e-**, nagyritkán az **o-**hangot jelölheti. Az ilyen írásmódot „**teljes írás**” -nak (**ktáv maié**), ha nincs segédbetű, „**hiányos írás**” -nak (**ktáv haszér**) nevezzük. A **JHVH**-ban éppen azok az írásjelek szerepelnek, amelyek az emberiség őshangjait segítik kiejteni: **á, i és u**. A **hé betű** talán azért is szerepel benne kétszer, hogy az **á- és az e-hangot** megkülönböztessék egymástól. Gondoljunk arra, hogy a négybetűs **Istennevet** a **Templom** fennállása idején a főpap évente egyszer, az engesztelés napján a **Szentek Szentjében** kiejtette, pontosabban kiénekelte. Amikor a **Templom** pitvarában álló nép ezt meghallotta, arcra borult. A „**kiéneklés**” feltehetőleg olyan lehetett, mint az ókori **Egyiptomban** a papok ünnepi éneke, akik az egyiptomi nyelv kilenc magánhangzóját énekelték ki hangosan, kifulladásig.

A **Szentírásban** gyakran eltér egymástól az írott (**a ktiv**) és az olvasandó szöveg (**krí**). Említettük például, hogy a **JHVH** írott szövegét **Adonáj-ként** olvasták.

Ha a négybetűs istennév előtt vagy után már ott áll az írott szövegben az **Adonáj (=Uram)** szó, **JHVH** helyett az **Elohim (=Istenség)** szót kell olvasni, s annak magánhangzó-jeleivel is pontozzák, például **Jesája könyve 25. fejezetének 8. versében**: „**letörli a könnyet az Úr, az Örökkévaló minden arcról**”.

Raj Tamás:

Bibliaiskola

Nem mindig tudjuk, miért tér el az olvasandó szöveg az írottól: ezeket az i.sz. 8. század táján a maszóra készítői (= a Szentírás pontos szövegének hagyományozói) összegyűjtötték, s a szent szöveg margóján megtalálhatók.

Olykor egy-egy szót is megváltoztatnak, mert a szóbeli (**olvasási**) hagyomány némileg eltért az írott szövegtől, vagy a nyelvi fejlődés során egy-egy szó éppen közönségesé vált. **Jesája például az ellenség pusztításáról így ír: „a ti feleségeitekkel fognak ők közöszülni”,** ehelyett azt olvassuk: **„lefeküdni” (13. fejezet 16. vers).** A szent szöveget azonban annyira tisztelték, hogy még ebben az esetben sem változtatták meg.

Különleges betűk is találhatók szép számmal az eredeti héber Bibliában. A **„Halljad Izrael”** első és hatodik szavának végét nagy betűvel írták, nehogy félreolvassuk: **Smá (= Halljad),** és nem **semá (= talán), ehád (= egy),** és nem **ahér (= másik).** **Mózes III. könyvének első szavában (Vájikrá = szólította) az alef picike,** mert — úgymond - **Mózes szerénységből így írta azt.** Az ember teremtéstörténetének első mondatában (**„Ez az ég és a föld története, amikor megteremtődtek”**) a szenvedő alakot jelző **hé**-betű ugyancsak apró, nehogy valaki azt higgye, hogy maguktól jöttek létre. (**A behibar'am = „amikor teremtődtek”** szó ugyanis **hé**-betű nélkül így olvasandó: **bebar'am = „amikor (Isten) teremtette őket”.**

A két kőtáblával kapcsolatban említettük már az úgynevezett folyamatos írást: a héber szöveget ősi időben szóközök nélkül írhatták. Amikor izraeli tudósok a **Biblia** szövegét számítógépbe helyezték, megpróbálkoztak ezzel, és meglepő eredmények bukkantak elő.

József egyik álma például arról szól, hogy a **Nap (= apja, Jákob), a Hold (= anyja, Ráhel) és 11 csillag (= a testvérei)** leborulnak előtte.

Apja meg is kérdezi: „Mi ez az álom, amit láttál” (aser halamtá)? Folyamatos írással ez így is olvasható: Rabéi méta (= Ráhel meghalt)! A Talmud idején még ismerhették ezt, mert az egyik mester meg is jegyzi: **„Ebből is láthatod, ha az igazember álmai teljesülnek is, sohasem lehetnek tökéletesek”.**

Azt is említettük már az imént, hogy eredetileg az **óhéber** betűket használtad zsidó közösség. Csak a babilóniai fogság után (**az i.e. 6. század végén**) kezdték használni a maihoz hasonló írásmódot, amely a héber írás egyik arámi változata. (**A perzsa birodalom nemzetközi nyelve az arámi volt.**)

A zsidók azonban úgy vették, hogy ők az asszírok írását követik, azért azt **mikrá asúri (= asszír olvasat)** névvel illették. Az imakönyvek és a bibliák héber betűtípusa, az úgynevezett héber antikva a korai reneszánszban fejlődött ki.

A **Tórá**t elég sokáig írták **óhéber** betűkkel, amelyek legtovább az érméken maradtak meg: még az utolsó zsidó szabadságharc (**i.sz. 132-135**) vezére, **Simon Bar-Kochba** is ezt vésette rájuk.

LITTNER GYÖRGY: MÓZES ÉLETE MAI SZEMMEL

TALÁLKOZÁS ÉZSAU LESZÁRMAZOTTAIVAL

Megérkezett a nép **Edom** ország határához, ahol **Ézsasu** leszármazottjai éltek. Ezen az országon keresztül vágva hamar elérhették volna az **Ígéret Földjének** határát. Logikus, hogy ezt szerették volna elérni, ezért megkérték a királyt, hogy engedje őket békében keresztülvonulni az országon.

„És küldött Mózes követeket Kádésból Edom királyához: Így szól testvéred, Izrael, te ismered mind a fáradságot, ami bennünket ért, hadd vonuljunk át kérlek országodon!”

Hozzátette, nem nyúlnak semmihez, van élelmük, és ha vízre lesz szükségük, azt bőségesen megfizetik. A válasz lesújtó volt:

„Nem fogsz átvonulni! És kiment elébe Edom hatalmas néppel és erős kézzel.”

Miért nem engedte át Edom királya Izrael népét? Ézsau leszármazottjai sohasem felejtik el, hogy **Jákob** becsapta őzüket **Ézsaút**, amikor csellel ellopta tőlük az elsőszülöttnek járó áldást. Azóta halálos ellenségeké váltak a két ősapa utódai. A harciasabb izraeliták bíztatták **Mózes**t, hogy ütközzenek meg velük, és az **Örökkévaló** segítségével legyőzik őket. **Mózes** bölcsen megtiltotta a testvérháborút, mert jól tudta, hogy az **Örökkévaló** ezt úgysem engedélyezné, inkább azt választotta, hogy megkerülik **Edom** országát, és úgy jutnak el a céljukhoz. Ez nagyon nehéz sziklás terep volt, de kénytelenek voltak ezt választani. Nagy nehézségek után elértek **Hór** hegyéhez, ahol váratlan dolog történt. Az **Örökkévaló** megszólította őket:

„Térjen meg Áron népéhez. Vedd áron fiát, Eleázárt és vidd föl őket Hór hegyére, és vedd le Áronról ruháit és öltöztess fel azokba Eleázárt, a fiát; és Áron térjen meg népéhez és meghal ott.”

Mózes végrehajtotta az **Örökkévaló** utasításait, hárman mentek fel a hegyre, de csak ketten jöttek le, mert Áron ott meghalt. **Eleázár** lett **Izrael** új főpapja.

„És midőn az egész közösség látta, hogy meghalt Áron, megsiratta Áront harminc napig egész Izrael háza.”

Itt világosan le van írva a gyász, ami **Mirjammál** elmaradt.

Emlékezzünk Áronra:

Áron a **Lévi** törzsbeli **Amram** és **Jokebed** második gyermekeként született **Egyiptomban**.

LITTNER GYÖRGY: MÓZES ÉLETE MAI SZEMMEL

Mint héber fiú korán rabszolgamunkára fogták, először könnyű dolgokat csinált, szalmát szedett a téglákhoz, vizet vitt a dolgozóknak. Később már nehezebb munkákat végzett a **Fáraó** építkezésén. Nagyon ügyes keze volt, mindent meg tudott javítani, különböző tárgyakat is elkészített. Mintadolgozó volt, sohasem volt vele probléma, mindig tökéletesen végrehajtotta a rabszolga felügyelő parancsait. Megnősült és négy fia született. Apja gyermekkorától magával vitte a **Lévi** törzs titokban tartott összejeveteleire, ahol a szóbeli **Tórá**t tanulták.

Nyolcvanhárom éves volt, amikor az **Örökkévaló** megszólította:

„És szólt az Örökkévaló Áronhoz: Menj Mózes elé a sivatagba; és Áron ment és találkozott vele Isten hegyénél és megcsókolta.”

Elvitte a héber vénekhez, bemutatta nekik és elmondta **Mózes** küldetését. Ezután az **Örökkévaló** utasítására **Mózessel** rendszeresen felkeresték a **Fáraót**, ahol csak **Mózes** beszélt, **Áron** némán besegített neki, mikor **Mózes** arra kérte. Gyakran átvette a botját, mellyel csapásokat mért **Egyiptomra**. A kivonulás után mindig **Mózes** mellett vándorolt. Az Amalekkel vívott harcban ő tartotta **Mózes** egyik kezét, ami győzelmet hozott a hébereknek.

Mikor **Mózes** felment a hegyre **Áront** bízta meg a tábor vezetésével. Ő intézte a vitás ügyeket, bíraskodott, igazságot osztott, de mindig sikerült békét teremtenie, mert a legbékésebb ember volt a világon. Sohasem volt egy hangos szava, szeretet sugárzott a lényé. Amikor **Mózes** nem tért vissza időben a hegyről, az emberek fellázadtak, neki támadtak. Veszélyben volt az élete, de nem akart meghalni ezért a békesség kedvéért elkészítette az aranyborjú bálványt, hiszen ehhez is értett. **Mózes** visszatérte után egyből csatlakozott a levitákhoz, beismerve a bűnét.

Az **Örökkévaló** minden ember közül **Áront** találta a legmegfelelőbbnek **Izrael** első főpapjának, és egyszerűen közölte **Mózessel**, hogy **Áron** a főpap, fiai pedig a papok. közel negyven éven keresztül végezte a főpapi teendőket az **Örökkévaló** megelégedésével. Jutalmul az **Örökkévaló** elrendelte, hogy **Áron** leszármazottai a **kohaniták**, a zsidó vallás első emberei, akik a mai napig viselik ezt a méltóságot. **Áron** egész életében szigorúan betartotta felettesei utasításait, mint főpap híven végezte feladatait, amit az **Örökkévaló** előírt számára a szertartások alatt.

A **Tóra** nem jegyzi le tanításait, mondásait, mert nem volt önálló mondanivalója, mindig csak tette a dolgát, de azt tökéletesen.

A következő számban folytatjuk a kalandot...

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-00000000

Daniel Tarr:

A kabbala története

VIII. rész

A Malkhuth bolygószféra megfelelője a Föld, a Yesod-é a Hold, a Tipheret-é a Nap, a Geburah-é a Mars, a Chesed-é a Jupiter, a Daath-é a Szaturnusz, a Binah-é az Uránusz, a Chokmah-é a Neptun és a Keter-é a Plútó.

A régebbi értelmezés szerint a **Szaturnusz** uralja a **Binah** szefirát, ami az új korszak ismeretei és a **Binah** jobb megértése révén átértékelhető. Az **Uránusz** felfedezése és a kabbala magasabb szintű művelése elengedhetetlenné teszi azt, hogy a két bolygót megcseréljük, és ezáltal egy újfajta értelmezését ismerjük meg a felső háromszögnek és a **Daath**-nak. **Frater Achad Q.B.L. or The Bride's Reception**-ja a **Keter**-hez **Primum Mobile**-t, a **Chokmah**-hoz a zodiákust és a **Binah**-hoz a **Szaturnuszt** köti. Más források a **Keter**-hez az **Univerzumot**, a **Chokmah**-hoz a **Naprendszer**t, a **Binah**-hoz a **Szaturnuszt** és a **Daath**-hoz szintén az **Uránuszt** rendelik hozzá.

Az életfa színei

Az **Életfa** ábrázolásokon az egyes szefirák színei az alapszínekből, a fő színekből és kevert színekből állnak. A **Keter** fehér, a **Chokmah** szürke, a **Binah** fekete. Ezek az alapszínek. A második háromszög adja a fő- vagy elsődleges színeket. A **Geburah** a vöröset, a **Chesed** a kéket és a **Tipheret** a sárgát. Az alsó háromszög szefirái adják a másodlagos színeket. A **Geburah** vöröséből és a **Chesed** kékjéből jön létre a **Yesod** lila színe, a **Chesed** kékjéből és a **Tipheret** sárgájából a **Netzah** zöldje, a **Geburah** vöröséből és a **Tipheret** sárgájából a **Hod** narancs színe. A sárga komplementer színe a lila, a vörösé a zöld és a kéké a narancs. Ebben a felosztásban a **Tipheret** párja a **Yesod**, a **Geburah**-é a **Netzah** és a **Chesed**-é a **Hod**.

A **Tipheret** (**Nap**) és a **Jeszod** (**Hold**) párosítás egyértelmű. A középső oszlop minden szefirája lényegében **Tipheret**, természetesen más-más szinten. A **Geburah** (**Mars**) vöröse az emberi vérben, párja a **Netzah** (**Vénusz**) zöldje a növényi nedvekben köszön vissza. A két pólust a **Tipheret** tükrözi, örökre összekötve az ölést (**Geburah-Mars**) és a szaporodást (**Netzah-Vénusz**). A két szférát összekapcsoló ösvényt elfordítva, megkapjuk a **Chesed** (**Jupiter**) és **Hod** (**Merkúr**) vonalat, ami a **Föld** jelenlegi fejlettségi szintjét mutatja. A **Chesed** kékje a **Föld** színe kívülről, a **Hod** narancs színe a **Föld** belülről. E kettő a **Geburah-Netzah** (valószínűleg egy **Marsi élet**) magasabb szintre emelése. A szaporodás (**Vénusz**) felső oktávja a szeretet (**Jupiter**), az ölés (**Mars**) felső szintje a kommunikáció (**kapcsolatteremtés**) (**Merkúr**).

A **Malkhuth**-ot négy színűnek szokták ábrázolni, a négy elemnek megfelelően. A **Hod** és a **Netzah** színének keverékéből olívizöld, a **Netzah** és a **Yesod** keveréséből citrom

Daniel Tarr:

A kabbala története

VIII. rész

sárga, a **Hod** és a **Yesod** keveréséből rozsdabarna és az összes színt jelképező feketéből. Egy másik elképzelés szerint a **Malkhuth** színe világoskék, -mint a **Föld** bolygó- a földfelszínt borító nagy mennyiségű víz miatt.

Az emberi enegiarendszert, az aurát és a csakrákat, azaz az energiaközpontokat gondolatban ráfektethetjük az **Életfára**. A fa hét síkjának megfeleltethető a hét fő csakra, a **Korona (fehér)**, a **Harmadik szem (lila)**, a **Torok (kék)**, a **Szív (zöld)**, a **Napfonat (sárga)**, a **Szagrális (narancs)** és a **Gyökér (vörös)**.

A fizikai energiákért felelős **Gyökércsakra** a **Malkhuth** szefira, a szexuális energiákat hordozó Szagrális csakra a **Yesod**. A **Napfonat** azaz az önkifejezés és az ego részei a **Hod** és a **Netzah**, a szeretetközpont vagy **Szívcsakra** a **Tipheret**, a kommunikációs központ, vagyis a **Torokcsakra** a **Geburah** és a **Chesed**, a spirituális központ vagy Harmadik szem a **Binah** és a **Chokmah**, a **Koronacsakra**, vagyis a kozmikus, isteni energiákért felelős központ a **Keter**. **Asiah** világát magasabb szintre emelve és a személyiséget kiteljesítve észre vehetjük, hogy az eddig szív csakrával összekapcsolt **Tipheret**-be fokozatosan bekerül a napfonat. A **Geburah (akarat)** és a **Chesed (szeretet)** szív csakra lesz, a **Binah (megértés)** és a **Chokmah (bölcesség)** pedig torokcsakra. A **Keter** mint harmadik szem szerepel. Az alsóbb csakrák is feljebb kerülnek azáltal, hogy a mágus elindul felfelé az **Életfán**. A **Hod** és a **Netzah** szagrális **csakrává**, a **Yesod** gyökércsakrává lép elő. Azzal, hogy az ember egyre feljebb jut, egyre magasabbra képes "látni". A **gilgulim**, azaz a testetöltések sorozatával a csakrák egyre feljebb tolódnak, mígnem a **Napfonat Keter**-re válik. A folyamat természetesen ekkor sem áll meg, hanem a magasabb világokban folytatódik.

A magasabb összefüggéseket megértve észre vehetjük, hogy spirituális értelemben a **Malkhuth (Föld)** kék színe megfeleltethető a torokcsakrának (**az Ige, vagyis a Teremtés csakrája**), a **Yesod (Hold)** pedig a lila színű harmadik szemnek. Ha csak a középső oszlopot vesszük figyelembe, a **Malkhuth** és a **Yesod** felett elhelyezkedő szefira a **Tipheret**, vagyis a **Nap**. A földön élő emberek számára a **koronacsakrának** megfelelő szefira a **Tipheret**. Az emberiség közös feladata ennek a szintnek az elérése, a kiteljesedett ego létrehozása. Aki túl tudja lépni saját magát, át tud jutni a **Daath** függönyén, elérheti a következő csakrát, amit a **Keter** testesít meg.

FOLYTATJUK...

TALMUDI FOGALMAK VIII. RÉSZ

דָּבָר שְׂאִינוּ מִתְכוּוֹן

51. Dávár söéjno mitkávén – akaratlan cselekedet. Engedélyezett cselekedet végzése közben akaratlanul elkövetett tiltott cselekedet. **1.** A szombati tilalmakkal kapcsolatosan: nem felelős az, aki engedélyezett cselekedet közben akaratlanul tiltott munkát végez kivéve, ha előre látható, hogy az engedélyezett cselekedet egyben tiltott cselekedet végrehajtásával is jár (**pszik részé**) (**pl. nem nyit-hatjuk ki szombaton az ajtót, ha emiatt a huzat előreláthatóan eloltja a szobában égő gyertya lángját**). **2.** Más tilalmakkal kapcsolatban az engedélyezett cselekedet közben akaratlanul végzett tilalmas cselekedet nem büntetendő.

דֶּרֶךְ אֶרֶץ

52. Derech erec – 1. Az a fajta jómodor, amelyet konkrétan nem követel meg a háláchá, de amelyhez mindenkinek – és főleg a **Tóra** tudósainak – tartania kell magát. Bár a **Talmud** gyakran említi ezt a kifejezést, a tárgykört részletesen a **Derech erec rábá** és a **Derech erec zutá** kisebb traktátusai taglalják. **2.** Tágabb értelemben a **derech erec** normális életvitelt jelent, különös tekintettel a megélhetési költségek előteremtésének szükségességére. **3.** Esetenként ez a kifejezés használatos a házastársak közötti nemi kapcsolatok eufémizmusaként is.

דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ

53. Derech hámelech – A király országútja. Az uralkodónak (**az államnak**), a katonák mozgására szolgáló út építése (**vagy más közcél elősegítése**) érdekében joga van magántulajdont is kisajátítania, de természetesen fizetnie kell érte. Az ilyen út szélessége és hossza nincs korlátozva. **Átvitt értelemben: arany középút.**

דֶּרֶךְ הַרְבִּים

54. Derech hárábim – Közút, főútvonal. A közforgalom által használt fontos főútvonal. Az ilyen főútvonal általában **tizenhat árná (kb. 8 méter)** széles volt. Tilos volt rá forgalmi akadályt helyezni. Ha a főútvonal valakinek a birtokán vezetett keresztül, a tulajdonosnak nem volt szabad a közlekedést akadályozni.

דִּינָא דְגַרְמִי

55. Diná dögárméj – Szó szerint: a közvetett kártevés esete. Olyan cselekedet, amely csak minimális közvetlen kárt okoz, közvetett úton azonban számottevőt. Például, ha valaki tönkreteszi valakinek a kötelezvényét. Tárgyi értelemben ugyan csak egy darab papírról van szó, az eredmény azonban végső soron az, hogy a kötelezvény birtoklója nem tud behajtani valamilyen adósságot. Noha az ilyen ügy vita tárgya a **Bölcsek** között, a **háláchá** általában kötelezi a károkozót a másik ember által elszenvedett veszteség teljes megtérítésére.

דִּינָא דְמַלְכוּתָא דִּינָא

56. Diná dömálchutá diná – Az állam (szó szerint: a királyság) törvénye – a törvény. Háláchikus elv, miszerint a zsidóknak be kell tartaniuk annak az országnak a törvényeit, amelyben élnek. Az állam törvényeit és rendeleteit a zsidó törvény is érvényesnek tekinti. Ez a kötelezettség kizárólag a polgári törvényekre (**adók stb.**), és nem vallási, hitéleti törvényekre vonatkozik.

Több ezeréves rejtélyes csatornarendszert találtak Jeruzsálemben

Az első Szentély idejében épített, mintegy 2800 éves rejtélyes csatornarendszer maradványait találták meg izraeli régészek Jeruzsálemben – jelentette az Izraeli Régészeti Hatóság (IAA) szerdán.

A Jóás júdai király (i.e. 843 – i.e. 797) és Amásia júdai király (i. e. 822 – i. e. 768) uralkodásának idején épült, kőből kifaragott ősi csatornák pontos célja tisztázatlan, de valamilyen termelő-ipari munkát szolgálhattak, valószínűleg valamilyen termék áztatására használták azokat.

Központi elhelyezkedésük **Dávid** városában arra utal, hogy az uralkodói palota vagy a **Szentély** gazdaságához kapcsolódhattak az **IAA** és a **Tel-Aviv-i** egyetem régészeinek közös kutatása szerint. Eddig két, egymástól körülbelül tíz méterre lévő szerkezetet tártak fel, amelyek egy nagy rendszert alkothattak. Ilyen építményeket **Izraelben** korábban sehol sem találtak.

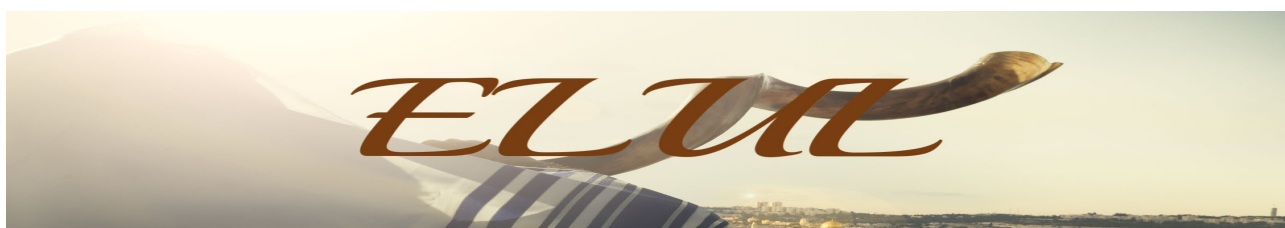
Jobb megértése érdekében még a rendőrség törvényszéki szakértőit is bevonták a kutatásba annak ellenőrzésére, hogy vannak-e a csatornában szerves maradványok vagy vérnyomok, de mindeddig hiába, mert nem találtak magyarázatot létrehozásukra.

Mivel a csatornák nem vezetnek vízelvezető medencébe, és az áramlási irányuk is változó, lehetséges, hogy termékek áztatására használták azokat.

A lenvászon előállításához hosszú ideig kell áztatni a lent, hogy megpuhuljon. De egy másik lehetőség, hogy a csatornában datolyát melegítettek a napon, hogy datolyamézet készítsenek belőle. Az erre szolgáló medencék hasonló alakúak távoli helyeken, például **Ománban**, **Bahreinben** és **Iránban**.

Az ásatási leleteket a nyilvánosság számára is bemutatják, látogathatóak lesznek a jövő heti, az ősi **Jeruzsálem** tanulmányozásának szentelt huszonnegyedik tudományos régészeti konferencián.

Forrás: (israelinfo)

NAGYFUVAROS UTCAI TEMPLOM

IMAREND SZEPTEMBER 1. – 30. KÖZÖTT

ב"ה

1.	péntek		₪ 19,06	7,00	19,00	15.	
2.	szombat	KITÁVÓ	vége: 20,11	8,00	19,30	16.	E
3.	vasárnap			8,00	19,00	17.	
4.	hétfő			7,00	19,00	18.	
5.	kedd			7,00	19,00	19.	
6.	szerda			7,00	19,00	20.	L
7.	csütörtök			7,00	19,00	21.	
8.	péntek		₪ 18,52	7,00	19,00	22.	
9.	szombat	NICÁVIM – VÁJELECH	vége: 19,56	8,00	19,15	23.	
10.	vasárnap	SZLICHOT KEZDETE		6,30	18,45	24.	U
11.	hétfő	SZLICHOT		6,30	18,45	25.	
12.	kedd	SZLICHOT		6,30	18,45	26.	
13.	szerda	SZLICHOT		6,30	18,45	27.	
14.	csütörtök	SZLICHOT		6,30	18,45	28..	
15.	péntek	SZLICHOT		6,30		29.	L
		EREV ROS HÁSÁNÁ	₪ 18,38		18,45		
16.	szombat	ROS HÁSÁNÁ 1.	₪ 19,41	8,00	18,45	1.	
17.	vasárnap	ROS HÁSÁNÁ 2.	vége: 19,39	8,00	18,45	2.	T
18.	hétfő	SZLICHOT		6,30	18,30	3.	
		GEDÁLJÁ BÖJTJE	vége: 19,21				
19.	kedd	SZLICHOT		6,30	18,30	4.	
20.	szerda	SZLICHOT		6,30	18,30	5.	
21.	csütörtök	SZLICHOT		6,30	18,30	6.	I
22.	péntek	SZLICHOT	₪ 18,24	6,30	18,30	7.	
23.	szombat	HÁÁZINU	SÁBÁT SUVÓ	8,00	18,45	8.	
			vége: 19,25				
24.	vasárnap	SZLICHOT		7,00	18,30	9.	S
		EREV JOM KIPPUR	₪ 18,20				
		MINCHA IMA: 13,00					
25.	hétfő	JOM KIPPUR		8,00		10.	
		MÁZKÍR: kb: 12,30					
		NILE: 18,00	vége: 19,22				R
26.	kedd			7,00	18,15	11.	
27.	szerda			7,00	18,15	12.	
28.	csütörtök			7,00	18,15	13.	
29.	péntek		₪ 18,10	7,00	18,15	14.	
30.	szombat	SZUKKOT 1.	₪ 19,12	8,00	18,15	15.	I

לשנה טובה תכותבו !

EMBERBARÁT HETILAP
NAGYFUVAROS ZSINAGÓGA
NAGYFUVAROS UTCAI ZSINAGÓGA
2023. ŐSZI NAGYÜNNEPI IMAREND

ב"ה

ב"ה

15.	péntek	SZLICHOT EREV ROS HÁSÁNÁ ⚡ 18,38	6,30	18,45
16.	szombat	ROS HÁSÁNÁ 1. ⚡ 19,41	8,00	18,45
17.	vasárnap	ROS HÁSÁNÁ 2. vége: 19,39	7,00	18,45
18.	hétfő	SZLICHOT GEDÁLJÁ BÖJTJE vége: 19,21	6,30	18,30
19.	kedd	SZLICHOT	6,30	18,30
20.	szerda	SZLICHOT	6,30	18,30
21.	csütörtök	SZLICHOT	6,30	18,30
22.	péntek	SZLICHOT ⚡ 18,24	6,30	18,30
23.	szombat	HÁÁZINU SÁBÁT SUVÓ vége: 19,26	8,00	18,45
24.	vasárnap	SZLICHOT MINCHA IMA: 13,00 EREV JOM KIPPUR ⚡ 18,20	7,00	18,30
25.	hétfő	JOM KIPPUR MÁZKÍR: kb: 12,30 NILE: 18,00 vége: 19,22	8,00	
26.	kedd		7,00	18,15
27.	szerda		7,00	18,15
28.	csütörtök		7,00	18,15
29.	péntek	EREV SZUKKOT ⚡ 18,10	7,00	18,15
30.	szombat	SZUKKOT 1. ⚡ 19,12	8,00	18,15
1.	vasárnap	SZUKKOT 2. vége: 19,10	8,00	18,30
2.	hétfő	FÉLÜNNEP 1.	7,00	18,15
3.	kedd	FÉLÜNNEP 2.	7,00	18,15
4.	szerda	FÉLÜNNEP 3	7,00	18,15
5.	csütörtök	FÉLÜNNEP 4.	7,00	18,15
6.	péntek	HOSÁNÁ RÁBÁ ⚡ 17,56	8,00	18,00
7.	szombat	SMINI ÁCERET MÁZKÍR KB.: 9,30 ESTE: Tórai körmenet ⚡18,48	8,00	18,00
8.	vasárnap	SZIMCHÁT TORÁ vége: 18,56	8,00	18,00
9.	hétfő	ISZRU CHÁG	7,00	18,00

! לשנה טובה תכותבו !

Ismeretlen zsidók nyomában XLV. Tarján (Weisz) Ödön

Tarján Ödön, 1900-ig Weisz Ödön (Mucsény, 1882.október 12. – Budapest. 1946. július 27.) mérnök, gyártulajdonos, csehszlovákiai magyar politikus, a Prágai Magyar Hírlap támogatója.

Édesapja **Weisz Lajos**, édesanyja **Wilhelm Ilona** volt, a család a losonci zsidó hitközséghez tartozott. **Tarján Ödön** 1900-ban magyarosította családi nevét. **Tarjánék Losoncon** az egykori **Gácsi** utcában, majd az államfordulat után **Masaryk utca 30.** szám alatt laktak.

Tarján Ödönnek, a zsidó származású magyarnak, a felvidék **Csehszlovákiához** kerülése előtt virágzó, majd **1918** után a túlélésért küzdő ipari vállalkozása volt. Kutatómérnöki munkája eredményeképpen több újítása is szabadalmi védelmet kapott. Az első világháború végén mint a **losonci** mezőgazdasági gépgyár igazgatóját a II. osztályú polgári hadi érdemkereszttel tüntették ki. Mint pártalapító (**Szlovenszkói Magyar Jogpárt**) és a **Prágai Magyar Hírlap** anyagi háttérét megszervező ellenzéki politikus (a **Magyar Nemzeti Párt egyik vezetője**), aki a budapesti kormánykörökkel jó viszonyt tartott fenn és a cseh, illetve a szlovák gazdasági és pénzügyi körökkel is szoros kapcsolatban volt, a szlovákiai magyar politika élvonalába tartozott. **1933**-ban egy korábban **Losoncon** elbocsájtott alkalmazottja bosszúból rálőtt, de **Tarján** csak könnyebb sérülést szenvedett.

1934-ben **Magyarországra** költözött, feltehetőleg elkerülendő egy államellenes összeesküvés vádját. A budapesti kormány nem engedhette meg magának, hogy a felvidéki magyar politika egyik legfontosabb személyiségét perbe fogják és börtönbüntetésre ítélik, ezért támogatták budapesti egzisztenciájának kialakítását. Ennek ellenértékeként **Tarján 1934-1936** között számos revizionista, csehszlovákellenes cikket írt. A csehszlovák gazdaságpolitikát és a magyarság társadalmi, gazdasági helyzetét külön kötetekben elemezte, amelyekből volt amelyik négy idegen nyelven is megjelent. A magyar kormány régi megbízható embereként, Közép-Európa gazdaságának, a csehszlovák és szlovák társadalom szakértőjének számított.

Visszahonosítási kérelmét **1937. január 19-én** nyújtotta be a magyar királyi belügyminisztériumba, amelyet a miniszterelnökség is támogatott. Teleki Pálhoz „baráti szálak” fűzték, gyakori vendég volt annak **Gellért-hegyi** villájában. Túlélve a holokausztot, 1945 után Budapesten a szabadkőművesség újjáélesztésén dolgozott, 1946-ban bekövetkezett tragikus haláláig (egy liftaknába esve koponyaalapi törést szenvedve hunyt el). A budapesti Kerepesi temetőben helyezték örök nyugalomra, de a temető átrendezése miatt a sírköve már nincs meg.

Első felesége **Keszler Irén** volt, akinek révén a nagy múltú **Heksch** családdal került rokonságba. Ebből a házasságából született **Ervin László** fia és **Magdolna Ilona** nevű lánya. Második felesége **Rogrün Mária Terézia Anna** volt, akivel **1937. december 11-én** kötött házasságot **Budapesten**.

Ismeretlen zsidók nyomában XLV. Tarján (Weisz) Ödön

1913-ban vették fel a budapesti **Comenius** páholyba. Még abban az évben kilépett, hogy részt vehessen a losonci **Phönix** páholy újjáalakításában. 1945-ben az újjáalakult **Magyarországi Szimbolikus Nagypáholy** szervezésében és programjának kidolgozásában jelentős szerepe volt.

Rá bízta a **Libertás** páholy megalapítását, melynek fő mestere lett. 1946 márciusában, a nagypáholy első nagygyűlésén választották meg második helyettes nagymesternek. (A nagymesteri posztot ideiglenesen nem töltötték be.) Tragikus halála után **Halász Ernő** szabadkőműves testvére versben emlékezett meg róla. Emlékére a gyászbeszédet **Hegedűs Nándor**, a nagypáholy szónoka tartotta.

Művei

- **A magyar kisebbség osztályrésze a csehszlovák demokráciából.** H. Mercy Ny., Prága, 1930
- **Der Anteil der ungarischen Minderheit an der tschechoslowakischen Demokratie.** Druck Mercy, Prag, 1930
- **Der Weg der Tschechoslowakei und die ungarische Minderheit.** Egyetemi Ny., Budapest, 1934
- **The Ways of Czechoslovakia and its Magyar Minority.** Egyetemi Ny., Budapest, 1934
- **Die Tschechoslowakei Anfang Mai 1934.** Sárkány Ny., Budapest, 1934
- **Il camino della Cecoslovacchia e la minoranza ungherese.** Ist. Editoriale Cisalpino, Varese, 1935
- **Ou va la Tchecoslovaquie? La question de la minorité hongroise.** Impr. Boisseau, Toulouse, 1935
- **Die Tschechoslowakei Ende 1935. Situationsbericht.** Sárkány Ny., Budapest, 1936
- **Tarján Ödön–Fall Endre: Magyarok, szlovákok és ruthének a Dunavölgyében.** Hornyánszky Viktor Rt. M. Kir. Ud. Könyvnyomda, Budapest, 1938
- **Tarján, Ödön–Fall, André: Hungarians, Slovaks and Ruthenians in the Danube-Valley.** V. Hornyánszky Co. Ltd. printer to the Royal Court, Budapest, 1938
- **Tarján, Edmond–Fall, André: Hongrois, Slovaques et Ruthènes dans la vallée Danubienne.** Imprimerie de la Cour Roy. Hong. S. A. V. Hornyánszky, Budapest, 1938
- **Tarján, Ödön–Fall, Andreas: Ungarn, Slowaken und Ruthenen im Donaubecken.** V. Hornyánszky Kön. Ung. Hofbuchdruckerei AG., Budapest, 1938

Forrás: (wikipedia)

David Grossman: A gázmaszk mögött felszakadnak a sebek II. rész

1991. február 2. szombat

A békés éjszakát követően tiszta, verőfényes sábbátra ébredtünk. A háború kezdete óta először engedhet fel a lélek. Lezárt, fülledt otthonunkból kiszabadultunk a szabadba. Igaz, mindennap járunk dolgozni, az is igaz, hogy napközben zsúfoltak az utcák, de kint lenni ezen a napon, az valami egészen más dolog. Kimegyünk, mert ehhez van kedvünk, erre hajt bennünket valami, amit az elmúlt, örökkévalóságnak tűnő két hétben elfojtottunk magunkban. Azért kirándulásnak túlzás ezt nevezni: a házukkal szembeni erdőbe megyünk, s körültekintően megtervezzük a gyors visszatérést egy váratlan rakétatámadás esetére. Még a legkisebb gyerek is vállára veszi a gázálcot rejtő szögletes kartondobozt. Az első pillanatokban egyszerűen nem merjük átadni magunkat a külső és belső történéseknek. Ideges pillantásokat vetünk egyre távolodó otthonunkra, s azon tréfálkozunk, hogy melyik fára fogunk felmászni, hogy megmeneküljünk a mérgező gázfelhőtől. Aztán lassan elnémulunk. Érezzük, amint bezárult lelkünk kapui megnyílnak, hogy rettegésünk szinte akaratumk ellenére felenged, mint ahogy a rügyek pattannak ki a napsugár érintésétől. Némán lépdelünk az erdőben, a fenyőfák tűin még ott csillognak a tegnapi eső csöppjei. Minden új a fények és a színek; a befelé fordulásunk **(a szirénák hangjára való figyelés helyett)**. Valamiféle különös fájdalmat, mintegy fordított növekedési fájdalmat éreztünk, olyasmit, mint amikor legelső, rég elfelejtett, ősi emlékeink bukkan fel.

Percek óta valamiféle nagy szabadság s különös meghatottság kerített bennünket hatalmába attól a ritka lehetőségtől, hogy gyermekkorunkban, ahogy Rilke nevezi: „**az emlékek hatalmas múzeumjában**” tehetünk egy sétát.

Más is az eszünkbe jutott. Az erőszak és az állandó bezártság hirtelen az eszünkbe juttatta, amire már nem is emlékeztünk: például, hogy milyen a kijárási tilalom. Húsz éven keresztül hosszabb-rövidebb ideig mi egy egész népet sújtottunk kijárási tilalommal. Időnként hetekig is eltartó kijárási tilalom van a megszállt területeken. A háború kirobbanásától kezdve másfél millió palesztint sújt a majdnem teljes bezártság. Eddig még nem szorított rá bennünket a kényszer, hogy megismerjük, milyen kibírhatatlanul terhes életforma ez. Csak most, amikor sötétedés után bezárkózunk otthonainkba, amikor az egész család összeszorul a házban, most kezdjük megérteni saját rendszerünket, azt, hogy milyen nyomasztó és embertelen a mi elnyomásunk. Nemcsak a katonai és politikai megszállásról van itt szó, hanem arról, hogy a kényszerűség saját otthonunkban összezár olyan családtagjainkkal, akikkel esetleg nem a legfelhőtlenebb a viszonyunk; arról van szó, hogy milyen nehéz megvigasztalni a helyzet nyomása alatt megzavarodott gyermekeket, hogy nem lehet találkozni a kedves barátokkal, hogy ismerőseinktől durván el vagyunk szakítva; hogy otthonunk többé nem szent, s hogy el kell viselnünk: gyermekeinket nem tudjuk megvédeni a külső világ durvaságaitól. Hirtelen az izraeliek milliói szakadtak el mindennapi tevékenységüktől.

Most magunk is megtudhattuk, milyen menekülni saját hazánkban. Az elpusztult tel-avivi negyedek láttán eszébe jutnak-e valakinek azok az otthonok, melyeket mi romboltunk le a megszállt területeken? Mily durva és utálatos az ilyen kollektív büntetés! Igen, most egy óriási lehetőséget kapunk arra, hogy újra gondoljuk saját tetteinket, hogy sokkal közelebről szemügyre vegyünk mindent, amit hatalmunkban áll megváltoztatni a sors iróniája, hogy éppen most ki vagyunk szolgáltatva egy alávaló idegen hatalomnak, mely arra kényszeríthet bennünket, hogy körül bástyázzuk magunkat. Megfogadjuk soha, semmilyen erőszakos és ostoba hatalomhoz nem csatlakozunk.

David Grossman: A gázmaszk mögött felszakadnak a sebek II. rész

Ám amikor a rettegő izraeliek elhagyják lezárt szobáikat, hogy megszemléljék az ellenség pusztítását, azt kell tapasztalniuk, hogy a megszállt területek arab lakossága a légiriadót a háztetőkön töltötte, hogy onnan üdvözölhesse és biztathassa **Szaddám Huszein** rakétáit. Százévnnyi elfojtott kétségbeesés szakad fel a torkokból. Vissza kell húzódnia, és hallgatnia kell még annak is, aki tudja, milyen a véget nem érő szenvedés, a fájdalom, a kifosztottság, a rabság és a halál. Mindenki másnál jobban meg kell értenünk: az igazságtalanságból semmi jó nem származhat. Ha elfogadod az igazságtalanságot - annak bármilyen formáját akkor már a szolgája vagy, akkor már le is igazott a létező legszörnyűbb hatalom. Hát ez most a helyzet az izraeliekkel és a palesztinokkal, ezzel a két bebörtönzött nemzettel. Mindkettőt gúzsba köti a történelem, s így képtelenek együtt érezni egymás fájdalmával. Sebeink egyformák, mégsem tudunk osztozni a másik fájdalmában. Mint két fogoly, két lezárt cellában.

Éjszaka írom ezeket a sorokat. Sötét van, lelkem ismét feszült készenlétben, a légiriadóra való várakozás miatt. Egyszer még a számítógép váratlan zajára is összerезzenek. A délelőtti gyönyörű séta emléke egyre távolodik. Ami megmarad nyolc és fél éves fiam gúnyos és fenyegető gesztusa, mellyel az égre, a rakéta felé mutatott, miután biztonságra hazaértünk. A „**gyermekkor múzeumát**” beborítja a felnőttkor fátyla a józanság és az igazságtalanság leple.

Egyik este Jeruzsálemben, az autóban kapott el a légiriadó. A hosszú, hol elhallgató, hol ismét felcsattanó szirénahang úgy hasította keresztül az éjszakát, mint a vastag kábelek a kék eget. A riadó hangját először az autórádióból hallom meg, ezekben a napokban akár **Pergolesi Stabat Mater**-ét is hirtelen félbeszakíthatja a rakétatámadásra figyelmeztető szirénahang.

Pillanatnyi pánik, ha az úton ér a riadó, azonnal meg kell állni, leállítani a motort, és felcsatolni a gázálcot. Ám az ösztöneim tiltakoznak. Gyerünk! Ne várakozz csüggetegen. **Gyerünk tovább, haza!** Az agyam kétségbeesetten dolgozik, az **Óváros falánál** vagyunk. Ide nem mernek bombát dobni. Ilyen közel az iszlám szent helyhez. **Vagy mégis? Miért ne tennék?** Először is a legfontosabbat, fel a gázálcot. Csend van. Az eget kémlelem. Egyetlen felhő sincs. Gyönyörű s tiszta az ég Jeruzsálem felett. Tele csillagokkal. De most még a csillagok is gyanúsok, a következő pillanatban az egyik hirtelen felvillanhat.

Az eddig parkoló autók lassan megmozdulnak. A sofőrök a kényelmetlen gázálcban előre görnyednek. Egy mellettem haladó autó utasai megbámulnak, mint négy ló egy futurista filmben. Úgy döntöttem, maradok. Egyedül, gázmaszkban ülök az autóban. Az **Óváros fala** fenséges fényben úszik. Előttem az ősi **Jeruzsálem**, a történelem bölcsője. Itt így vagy úgy minden megtörtént már, itt tehát semmi sem több, mint ismétlés, mint egy újabb fordítás. Ősi jajszavak és kiáltások visszhangja a bénító szirénahang. Valami arra int belső félelmemből és zavarodottságomból: ne szalaszd el a pillanatot! Mindenki menekül. Most csak **Jeruzsálem** és te vagy itt. A gázálc üvegén keresztül, guvadt szemmel nézem **Jeruzsálemet**, s könyörgök, hogy csupán egyetlen pillanatra fedje fel magát, s ő, aki ismerte **Dávid királyt** és **Jeremiás** prófétát, aki látta **Jézust** és az apostolokat, **Mohamedet**, aki legendás lován száguldott hozzá ő, aki túlélte nemzeteket és királyokat, akik megkívánták és lerombolták ő, aki a történelem bölcsőjét ringatta hallgat. A sziréna is elhallgatott. Valahol felettünk siklik egy rakéta, célra tart, izzik, mint a szén, s vaskos ujjával a földet tapogatja.

Folytatjuk...

RECEPT-TÁR

Cukormentes szilvás pite

Itt a szilvaszezon! Mindenképpen készítsetek szilvalekvárt, de ezek után mehet az összes szilvás süti sütése is. Itt van például ez a cukormentes pite, imádni fogjátok!

Hozzávalók: 25 cm-es kerek sütőformához

A tésztához:

- 150 g teljes kiőrlésű liszt
- 150 g finomliszt
- 1 csipet só
- 2 ek édesítőszer
- 150 g hideg vaj
- 2 ek hideg víz
- 1 db tojássárgája

A töltelékhez:

- 750 - 800 g friss szilva
- 100 g eritrit
- 1 tk étkezési keményítő
- 1 ½ tk őrölt fahéj
- 1 ek friss citromlé

Díszítéshez:

- 3 ek szeletelt mandula

Elkészítés:

A szilvás pite tésztájához a liszteket, a sót és az édesítőt összekeverjük, majd elmorzsoljuk a vajjal, hozzáadjuk a vizet, a tojássárgáját, és alaposan összegyúrjuk. $\frac{1}{3}$ - $\frac{2}{3}$ részben frissentartó fóliába csomagoljuk őket, majd berakjuk a hűtőbe 30 percre.

A szilvát elfelezzük, kivesszük a magokat, elnegyedeljük, összekeverjük az édesítőszerrel, a keményítővel, a fahéjjal és a citromlével.

A tészta nagyobbik részét kivesszük, akkorára nyújtjuk, hogy kicsit túllógjon a formán, levágjuk a széleit, megszúrkaljuk egy villával, és 180 fokra előmelegített sütőben 10 perc alatt elősütjük. Kivesszük, belekanalazzuk a szilvás keveréket, ráreszeljük nagy lyukú reszelőn a kisebbik tésztát, majd megszórjuk a mandulával, és mehet vissza a sütőbe 30 percre. Ha megsült, legalább 10 percet hagyjuk állni, majd szeleteljük.

Előkészítés: 20 perc, hűtés: 30 perc, sütés: 40 perc

Forrás: (streetkitchen)

Elmenekült hazájából a líbiai külügyminiszter

A diplomáciai fiaskó más arab vezetőket is eltántoríthat attól, hogy normalizálják a kapcsolatot Izraellel.

Elmenekült hazájából Najla al-Mangoush líbiai külügyminisztere, miután Izraelben nyilvánosságra hozták, hogy Rómában titkos találkozáson tárgyalóasztalhoz ült izraeli kollégájával, Eli Cohennel. Az izraeli közlés szerint a múlt heti találkozó volt a két ország között az első ilyen jellegű diplomáciai kezdeményezés, amelynek Antonio Tajani olasz külügyminiszter volt a házigazdája.

Najla al-Mangoush sajtóinformációk szerint Törökországba menekült, miután palesztinpartí tüntetések is kitörték az országban a hírre.

A Guardian szerint nem világos, hogy a miniszternő miért tartotta elfogadhatónak, hogy az izraeli külügyminisztérium egyoldalú tájékoztatást adjon ki az amúgy titkosnak induló találkozóról.

Az észak-afrikai államban egyébként viszonylag ritkák a palesztinbarát tüntetések, így a történetek rávilágítanak, hogy az arab világban jelenleg is kockázatos az izraeli kapcsolatok normalizálása. Líbiai felháborodás valószínűleg eltántorítja a többi arab vezetőt attól, hogy szorosabbra fűzze kapcsolatait Izraellel.

Forrás: (akibic)

Megnyitotta az új tanévet a Scheiber Sándor Iskola

A tanulók és a tanárok számára is villámgyorsan eltelt a nyári szünet, hiszen augusztus 31-én, csütörtökön reggel már sor került a BZSH Scheiber Sándor Általános Iskola és Gimnázium tanévnyitó ünnepségére.

A 2023-24-as tanév ünnepélyes megnyitóját, a hagyományoknak megfelelően a Dohány utcai zsinagógában tartották.

Az évnyitón **Kovács Bernadett** igazgató és **dr. Verő Tamás** főrabbi köszöntötte a tanulókat, majd az iskola, valamint tanárok kórusának előadását élvezhették a megjelentek **Klein Judit** vezetésével.

Elul hónap lévén természetesen a **sófár** dallamait is meghallgathatták a jelenlévők.

Az első osztályos tanulók ingeire a legidősebb korosztály diákjai helyezték fel a kitűzőket, így mától ők is a Scheiber nagy családjának tagjai lettek.

Forrás: (bzsh)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

				SZALTÓ-UGRÁS	HIRTELEN LÁNGRAGYUL	HAL-SZELETI ... ELŐTT; KORÁN	!	SZÁNDÉKOZÓ FÉRFI, RÖVIDEN	SZOBOR-TAKARÓ	RÉSZLETES, KIMERÍTŐ	A POÉN 1. RÉSZÉ		
				FRANCIA AUTÓJEL	ARRA MENET	GAZDASÁGI ÁG	BAR, RÖVIDEN	A CSODÁLKOZÁS SZAVA TAKAR	EMÉSZTŐNEDV VÉGIG-LAPOZ				
				SZAKADT KAFTÁNI	VERSENY-KUTYA			AZ ALVÁST KÍSÉRHETI ZÚZÁS					
				HASZNAVEHETETLEN HOLMI	RÓMAI 100-AS A POÉN 2. RÉSZÉ	LÚGOS ÁZTATOLÉ PÁROSAN ÉKEL!	AMPER, RÖVIDEN	SZINTÉN NE	FRANCIA EREDETŰ NŐI NÉV RÉVÉN		LESHELY RÉSZÉ!	GÁT-SZÉLEKI!	
						TOMPÁN SZÓL KERTI ZÖLDSEG			ORTO, RÖVIDEN VÉGIG-ÉNEKEL				
ÓDA ELEJE!			VERMEL MOZI-DARAB			KÖZETSÁV OSZMÁN FÓTISZT							
NYAK-VÉDŐ													
AUDIO-VJDEO, RÖVIDEN		FARAD, RÖVIDEN FELEL		CIRKUSZI HINTA BARÁT, PAJTÁS					KÉTJE-GYŰ BETŰ AZ ERŐ REJTEKE				
NAGYOBB GYŰRŰ						... VEGAS; VÁROS; TEREM-SPORT		MELLÉM SIEMENS, RÖVIDEN					
NINCS NÉLKŰLE IGEI!		ÉGÉS MEGSZŰNTETÉSE ARASZNYI						AZ ORR ÉRZÉKELI KIVÁLT-KEPPEN					
TÖMEG-MÉRTEK ERŐL-KÓDIK					VERSENY-SZAKASZ URAL-KODIK			AFFÉLE, KÖLTŐIEN MÁR KEZ-DETBEN					
				APRÓ ÉLŐSDI ÉTEL T IZESÍT			VÍZZEL MEG-TISZTÍT HALFAJ						
NEWTON, RÖVIDEN					A RÉNIUM VEGYJELE		TÁNC-ESTÉLY A KÓRHÁZ JELE		KJSSÉ TULZÓ!				
SZOMJ-OLTÁS					RAVASZ SZÉKELY				AFRIKAI ÁLLAM				
BENTRŐL CSÜNGŐ						DE, AZONBAN NŐI SZOKNYA			ENERGIA, RÖVIDEN EGYKOR				
ÜDÜLNI KEZDI! PÉLDÁUL A ZAFÍR		ÖVEZET RÉGEN ÉLT ELŐD				TŰVEL RÖGZÍT SZEMÉ-LYED							
				ÜZLETBEN KAPHATÓ VÍZBEN ÁLL!				KITŰZÖTT CÉLT MEG-VALÓSÍT					
BÉR ELEME!	B							!	LEHET IKES IS!				

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-00000000

IMÁIDŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2023. Szept. 01. – 2023. Szept. 08.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
01. péntek	7:00	19:00
02. szombat	8:00	19:30
03. vasárnap	8:00	19:00
04. hétfő	7:00	19:00
05. kedd	7:00	19:00
06. szerda	7:00	19:00
07. csütörtök	7:00	19:00
08. péntek	7:00	19:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
01. péntek	19:06	02. szombat	20:11
08. péntek	18:52	09. szombat	19:56

POÉN SAROK

- Kisfiam, miért nem mész le a játszótérre
Ödönkével egy kicsit?
- Jaj, anya, te szeretnél játszani egy olyan gyerekekkel, aki trágár, bunkó, hazudós, lopós és mocskos?
- Nem.
- Na látod, Ödönke sem...

Események

Az idei évben is megvásárolhatók a templom jegyek melyek egész évre érvényesek és egységesen 2.000 Ft-ba kerül.

Értesítjük kilélek tagjait, hogy sok év kihagyás után Ros Hásáná és Jom Kippur ünnepén izraeli kántorunk lesz. Köszönjük a rabbi úrnak a szervezést.

Davenolás - imádkozni.

Az ige szótári alakja a dávén (héberül löhitpálél). A szó jiddis átvétel, s nem az ige héber formáját adja vissza. Minden bizonnyal a latin divinus ("isteni") szóból származik. A davenolás az Istenhez való imádkozást jelenti.

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kilélek tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt szeptember 06.-án, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuváros utcai Templomkörzet Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084
Nagy Fuváros utca 4.
Tel: 334 27 31
Email: nagyfuvaros@gmail.com
<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>
Felelős kiadó: Streit Sándor
Szerkesztő: Streit Gábor